

Zacheüs van Jericho

Jan van Opbergen scj* en Herman Falke scj hebben het verhaal van Lucas 19: 1-10 in woord en beeld weergegeven als volgt.

Hij was een kleine gezette man, Zacheüs van Jericho. Van huis uit niet zo dapper. Letterlijk en figuurlijk was hij altijd zonder aanzien gebleven en door geen mens ten volle erkend. Van beroep was hij een tolambtenaar; hij inde de belastingen voor de Romeinse bezetter van het Joodse land. Hij was dus een collaborateur, en dankzij de gehate Romeinen had hij veel geld en een slechte naam gekregen. Niet meer en niet minder. De mensen spuugden op de grond als ze langs zijn huis kwamen: "Daar woont hij, de vuile NSB'er." In zijn hart bleef Zacheüs de kleine, schuwe man, op zoek naar erkenning. Maar niemand zag het, niemand deed moeite om hem als medemens te benaderen. Toen, op een dag, kwam Jezus in Jericho. Zacheüs had gehoord dat er van Jezus gezegd werd: "Er gaat een kracht van hem uit, die mensen beter maakt, en al wat zwak is en klein, dat voelt zich bij hem thuis."

Het hele dorp liep uit om die wonderdoener te zien en te horen. Ook Zacheüs rende mee, maar de mensen duwden hem terug. Ze zullen gezegd hebben: "Jij schoft, jij hoort hier niet thuis." En toen klom hij in een boom om Jezus toch te zien of misschien om zich voor de mensen te verbergen. Zacheüs zat in de hoogste boom, op het toppunt van alleenzijn en geen mens meer hebben, uitgestoten uit de gemeenschap. En hij keek vol verlangen naar Jezus, want hij had gehoord: dat was een man die kon luisteren, die bij het gekste verhaal, bij de grootste twijfel of de diepste gezonkenheid toch bij je bleef. Hij zei niet: "Hoe kon je dat nou doen?" of "Hoe haal je het in je hoofd?", maar hij hielp je om jezelf te worden. Om los te komen uit vastgeklonken patronen en om weer als nieuw geboren te worden. Iemand die zei wat het miezige mannetje Zacheüs zo graag wilde horen: "Jij hoort er ook bij, je bent niet meer alleen."

Plotseling keek Jezus omhoog en riep: "Zacheüs, bij jou moet ik zijn. Zeg me waar je woont." De mensen begrepen er niets van en voelden zich bedrogen. Want mensen hebben een spreekwoord: "Eens een dief, altijd een dief". Zo wordt iemand voorgoed, definitief afgeschreven. Mensen werken met etiketten die houden tot in de eeuwen der eeuwen. Je komt van die sticker nooit meer af. God ziet de mensen anders. Hij weet hoe wispelturig ze kunnen zijn, hoeveel ze moeten bijleren en afleren.

* *De dag dat God een nieuw verhaal begon*. Pag. 90 (Gooi en Sticht 1993).

Hij geeft hun daartoe de kans. Hij gelooft in de mens, ondanks alles.

Dit gegeven heeft Herman Falke willen vastleggen in onderstaand sculptuur. Terwijl half Jericho onder de boom staat te schelden en tieren – je ziet de afwijzing op de gezichten der mensen, terwijl Zacheüs zich zo mogelijk nog kleiner maakt en wegkruipt – kijkt Jezus hem aan met een serene blik en wenkt hem.

Zacheüs wist van blijdschap niet hoe snel hij naar beneden moest komen. Hij sprong uit de boom en zei tegen zijn gast: “Dit is eindelijk mijn dag! Eindelijk iemand die vindt: ook Zacheüs is een mens! U geeft mij de moed, Rabbi, om ook een beetje menselijk te worden. Luister, Rabbi Jezus, ik geef de helft van mijn vermogen aan de armen. Is dat voor een tollenaar een goed begin?” En Jezus zei: “Vanaf vandaag woont er een gelukkig mens in dit huis. Ook jij bent een zoon van vader Abraham. Zo kom ik overal om te redden en te zoeken wat verloren is.”

